

A KTE jubileuma

A Könyvtárosnők Egyesülete évente kétszer szakmai összejevetelt szervez, ahová az aktuális témákkal kapcsolatban hívnak előadókat. Az őszi szakmai nap, 2006. november

30-án, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum dísztermében volt. A szakmai programot taggyűlés követte, ahol az alapszabály módosítása volt a fő téma, majd jubileumi emlékülésre került sor.

A *Kapcsolódási pontok – az iskolai könyvtár a közoktatásban és a könyvtári rendszerben* címmel rendezett konferencia első előadója *Hámoriné Váczy Zsuzsa*, az OKM Közoktatási Programfejlesztési Osztály osztályvezetője volt, aki *A közoktatás az Új Magyarország fejlesztési tervben – az iskolai könyvtárak szerepe a kompetenciafejlesztésben* címmel tartott előadást. Elmondta, hogy:

- a mindenkori oktatáspolitikai feladata a társadalmi-gazdasági igények figyelembe vétele, a kultúra közvetítése, egyéni sikerek megélésének elősegítése;

- központi feladat a jogszabályi környezet felülvizsgálása, az infrastruktúra fejlesztése, többcélú, komplex intézmények létrehozása;

- fontos a közoktatás kapcsolódási pontjainak ismerete (TÁMOP; TIOP; ROP);

- a közoktatás tartalmi modernizációjának kiemelt területe a kompetencia alapú oktatás, a pályaaorientáció, a mérés-értékelés, a minőségirányítás, a tanulási lehetőségek bővítése, az oktatásban dolgozók tovább- és átképzése;

- a támogatási formák ismeretének a jövőben különösen nagy szere-

pe lesz (standard pályázat; kétlépcsős pályázat, automatizált támogatás; normatív támogatás).

Második előadónk, *Kenyéri Katalin*, az OKM Könyvtári Osztályának vezető főtanácsosa volt, aki *Kapcsolódási pontok a könyvtári rendszer egészéhez* címmel tartott előadást. Egy-két kiemelt gondolat:

- könyvtári fejlesztési célok: tartalomszolgáltatás, dedikált hálózatok, az információ minél teljesebb körű közzététele;

- elsősorban az OSZK gyűjteményének digitalizálása, a digitalizálás egységesítése, a kizárólag a kis iskolai könyvtárak állományában meglévő dokumentumok elérhetővé tétele;

- dedikált hálózatok – a szerzői jog által védett művek hozzáférhetővé tétele, műszaki biztonsági feltételek és szoftverek a szolgáltatótól, és műszaki biztonsági feltételek és gépek a felhasználó – kedvezményezett – intézményekben, az iskolai könyvtárban is;

- olvasási kompetenciák fejlesztése az iskolai könyvtárban – az életen át tartó tanulás megalapozása érdekében kiemelten fontos;

- az iskolai könyvtár kompetenciája: az állományfeltáró eszközök informatikai eszközökkel történő használatának elsajátítása, megismerni és megismertetni az információ, a könyvtár és a könyvtári rendszerek szolgáltatásait (NAVA, ODR), az információs műveltség fejlesztése, cél-

zott információkereső technikák elsajátíttatása. Minél hosszabb az iskolai könyvtár nyitvatartási ideje, annál inkább meg tud felelni a vele szemben támasztott követelményeknek – a könyvtárostanárok munkaidejét jogszabályilag kell ehhez hozzáigazítani.

Gyakorlati lépések az ODR felé címmel *Csornyánszky Erzsébet* könyvtárostanárr, szaknácádó (Kiskunfélegyháza) jól szerkesztett prezentációval kísért előadásban bemutatta, hogyan kell belépni, keresni, kölcsönözni az Országos Dokumentumellátási Rendszer adatbázisában, hol vannak gondok, problémák, mire kell figyelni a használatkor, és milyen lehetőségeket ad a belépés az iskolai könyvtáraknak.

A három előadás teljes anyaga elérhető lesz a KTE honlapján (<http://www.ktep.hu>).

Egyre szigorúbb szabályok kötik a könyvtárostanárok munkahelyi távollétét, így a KTE elnöksége kénytelen egy napra sűríteni a szakmai, valamint a tagokat érintő programokat. Ezért délután közgyűlési napirendek következtek. Először *Bondor Erika*, a KTE elnöke tartotta meg beszámolóját a 2005/2006. tanév egyesületi munkájáról.

A gazdasági beszámolót a 2006. évről *Petri Ágnes* gazdasági felelős, az ellenőrző bizottság beszámolóját *Szakmári Klára*, a bizottság elnöke tartotta meg.

A beszámolókat a tagság egyhangúlag elfogadta.

Ezután került sor a több hónapos gondos előkészítő munka eredményeként elkészült, módosított alapszabály ismertetésére és elfogadására. Erre azért volt szükség, mert változtak az egyesületek munkáját érintő jogszabályok, és az egyesület szeretne közhasznú minősítést nyerni.

Csatlakozva az MKE könyvtáros etikai kódex kidolgozásához, elkészítettük a könyvtárostanárok etikai szabályzatát is, melynek elfogadására is sor került. *Hock Zsuzsanna* alelnök előterjesztését halk zenével kísért felolvasás követte. Ez a hangulat jó alapot adott a nap kiemelt programjához, a jubileumi emléküléshez.

A KTE vezetősége fontos feladatának tekintette az 1986-ban alakult egyesület húszéves születésnapjának megünneplését. *Ugrin Márta* könyvtárostanárr, alapító tag segítségével elkészült egy névsor a könyvtárostanári és az egyesületi munkában kiemelkedően tevékenykedő kollégákról, az egykori alapítókról, akik erre az

alkalomra névre szóló meghívót kaptak. Szomorúan szembesültünk azzal a ténnyel, hogy már milyen sokan hagyták el örökre a földi életet. Róluk életútjukat felolvasva, a kivetítőn képekkel kísérve és a meghívott családtagoknak emléklapot átnyújtva emlékeztünk.

A megható, tiszteletteljes perceket életműdíjak átadása követte. Az erre az alkalomra készült emlékérem *Tóth Júlia* művésztanár-szobrász munkája.

Az egyesületi és a könyvtárostanári munka elismerésére emlékérmeket és oklevelet kapott *Balogh Mihály, Csepeti Péterné, Dán Krisztina, Apai Béláné, Celler Zsuzsanna, Platthy Pálné, Rózsás Józsefné, Sáráné Lukátsy Sarolta, Főrhécz Istvánné, Győri Gáspárné, Halmi Erzsébet, Hegedűs Péterné, Kalmárné Mócsányi Rozália, Kiss Ibolya, Nagyné Félix Anna, Pásztor Emilné, Szepesi Hajnal, Tóth Józsefné, Ugrin Gáborné, Zsoldosné Cselényi Gyöngyi*.

Jubileumi oklevél és elismerő oklevél átadására is sor került, megköszönve a több évtizedes munkát, amelyet az iskolai könyvtárügyért, könyvtárostanárként végeztek az érintett kollégák, illetve amivel támogatták, segítettek ezt a tevékenységet.

A nap minden résztvevője ajándékként egy jubileumi CD-t kapott, melyre fotók és szakmai anyagok kerültek. A jubileum alkalmából megjelent a *Kis KTE Könyvek* első kötete, melyet szintén magával vihetett minden jelenlevő. A kötet megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap tette lehetővé. Szerzője *Pappné Vőneki Erzsébet*, aki 11 éves könyvtárostánári munkájából adott közre szakórákra összeállított feladatokat, címe: Természetes. Természet-tudományi ismeretszerzés könyvvel – könyvtárral. 5–8. évfolyam. Kalauz és feladatgyűjtemény.

Pezsgős koccintással, házi sütemények kínálatával, kötetlen, oldott beszélgetéssel ért véget ez a szakmailag, érzelmileg sokat adó együttlét.

Tóth Józsefné

Egy könyvtárnok emlékezete, avagy tehetséggondozás a könyvtárban

Bod Péter, Árva Bethlen Kata könyveinek rendezője és őre, a mai könyvtárosok elődje, aki maga is büszkén vallotta, hogy könyvtárnok, februárban különös örömmel tekinthetett a főváros Hegyvidékére. A nevével fémjelzett, immár tizenhatodik éve szervezett országos könyvtárhasználati verseny fővárosi fordulójának ugyanis ismét helyet adott kerületünk!

Idén a Budai Középiskola látta vendégül a 422 fővárosi diák közül a döntőbe jutott 16 legjobbat. A helyszín méltó volt nemcsak Bod Péter, de a néhai Győri Gáspár könyvtárostánár emlékéhez is. Ezt a Budai Középiskola két könyvtárostánárának, *Deszk Erzsébetnek* és *Tóth Istvánnak* köszönhetjük.

Kevesen tudják, hogy milyen nehéz három könyvtárból egységes újat létrehozni. Nemcsak a könyvek fizikai megmozgatása, de az elrendezés, a selejtezés felelősségét is magukra vették a Budai Középiskola könyvtárostánárai. Munkájukat „észrevétlenül”, folyamatos szolgáltatás mellett úgy látták el, hogy közben a tantestület és a diákság nem érezte meg ennek nehézségeit.

2007. február 14-én reggeltől késő délutánig azonban hiába akarták igénybe venni a könyvtári szolgáltatásokat az iskola diákjai: helyettük a

Bod Péter könyvtárhasználati verseny résztvevői vehették birtokba a megújult könyvtári tereket.

A megjelenteket *Sárváry Mariann* nevelési igazgatóhelyettes köszöntötte. Hálások vagyunk neki azért, hogy nem volt olyan résztvevője a programnak, aki ne távozott volna elégedetten a nap végén.

A tavalyi évhez hasonlóan idén is a projekt-módszer segítségével adtak számot tudásukról a versenyzők. Az idei téma Batthyány és kora, a versenyfeladat pedig újságkészítés volt. A szóbeli ismertetések a diákok magas könyvtárhasználati tudásáról, tájékozódási képességéről adtak számot. A fővárosi forduló két kategóriájának első három helyezettje képviseli Budapestet az országos döntőben.

A fővárosi fordulón készített újságokból kiállítás rendezett a Budai Középiskola. A versenyről készült képek elérhetők a [www.fovpi.hu/szakteruletak/könyvtárhasználat](http://www.fovpi.hu/szakteruletak/konyvtarhasznalattan) oldalról.

A Fővárosi Pedagógiai Intézet nevében köszönetemet szeretném kifejezni a Budai Középiskola igazgató asszonyának, *Ács Katalinnak*, hogy a verseny lebonyolításában segítségemre volt.

Hock Zsuzsanna
könyvtárpedagógiai szakértő

Projektév a Harsányi János Gazdasági Szakközépiskolában

„– És holnaptól nem fogok semmire sem emlékezni, ami most történt velem?”

– Nem. De én mindig emlékezni fogok magára.”

A fenti sorokkal zárta egy akkor tizedikes lány az iskolai krimiíró pályázat 3. fordulójára készített ötpercesét.

Iskolánk, a Harsányi János Gazdasági Szakközépiskola és Szakiskola épülete a József Attila lakótelepen áll, tömegközlekedéssel az agglomerációból is jól megközelíthető. Részben ezért is a kb. 470 tanulónk több mint fele Budapest környékéről jár be hozzánk. A cikk témájául szolgáló projektév megfogalmazott pedagógiai célja részben éppen az volt, hogy a gyakran napi

két-három órát ingázó diákokat integrálja az iskolaközösségbe; megpróbálja nem hagyományos módon motiválni őket és egyben teret adni számukra az iskola életében való aktív részvételre.

A projekt előzménye, megvalósulásának alapjai

Iskolánkban soha nem volt a miénkhez még csak hasonló program sem, tehát szakmai előzmény nélkül valósítottuk meg.

A tanítás-tanulás hagyományos keretei között kudarcra, sikertelenségre ítélt tanulók nagyon korán stigmatizálódnak, és lehetetlen kitörniük ebből a skatulyából. Nemcsak azért lehetetlen, mert maguk nem tesznek érte meg mindent, de azért is, mert ehhez segítséget sem kapnak szervezett formában. Néhányukat éppen mi, könyvtárosok segítjük – hol azzal, hogy iskolai sakkbajnokságot szervezünk, hol azzal, hogy rendezvényeinkhez őket kérjük fel szereplőnek... A projekt remek lehetőségnek látszott egy, a marginalizálódott diákokat sikerélményhez juttató programsorozat megszervezéséhez.

A projekt megvalósításának alapfeltétele volt, hogy nekünk, könyvtárostanároknak kivétel nélkül jó munkakapcsolatunk van kollégáinkkal, valamint az, hogy ketten lehetünk (magam, a cikk írója és kolléganőm, *Nagy Attiláné, Zsuzsa*), így az egész napos nyitva tartás ellenére nemcsak a szűk értelemben vett könyvtárostanári teendőkre tudunk időt szakítani.

Szintén meghatározó előzménye volt a projektnek, hogy az iskolavezetés kezdeményezésére két alkalommal is részt vehetett a tanári kar (tanítási szünet elrendelése mellett) csapatépítő és konfliktuskezelő tréningen. Az először három-, majd kétnapos tréning látványosan jó, a diákok számára is érzékelhető hatással volt a tanári közösségre. S bár ez a hatás az idő múlásával „visszarendeződik”, még ma is kirajzolódik pozitív hozadéka (itt elsősorban egymás megismerésére, tiszteletére, az együttműködés igényére és örömeire gondolok).

A projekt elméleti, motivációs háttere

Az iskolánkban megvalósított projekttel mindazon előnyökből profitálni kívántunk, melyekkel a projektmódszer kecsegtetett:

- megteremteni a kapcsolatot a tanítás során egymás mellett, egymástól függetlenül megjelenő tudásterületek között,
- alkotómunkára ösztönözni a diákokat,
- megkövetelni az együttműködést a diákok, a tanár-tanár és a diák-tanár kapcsolatrendszerben is,
- élvezni az alapvetően sikerorientált projekt-pedagógiai módszerből fakadó minden előnyt.

A kezdetben csupán négy-öt fős tanári alkotóközösség tevékenységét legitimálta – és nem utolsósorban anyagilag is megtámogatta – a Fővárosi Közoktatásfejlesztési Közalapítvány 2005 őszi kiírt pályázata. A pályázati dokumentáció elkészítése – jó értelemben vett – kényszerként nehezedett ránk, hogy kidolgozzuk egy lehetséges projekt forgatókönyvét.

A tét nagy volt: a pályázat költségvetése túlment az egymillió forintot (pályáztunk könyvkötőgépre, kiállítási paravánra, nyomtatóhoz festékkazettára, parafaburkolatra (kiállítások felületének) és sok-sok papírra, színes kartonra stb. (sőt még az önrész terhére bekerült a pályázatban részt vevő kollégák pénzbeli jutalmazása is!), így a biztosabb siker reményében elkértem a kollégáktól az FKFA-hoz írt, sikeres pályázati dokumentációkat. Az átolvasott anyagokat kiértékelve több esélyünk volt a pályázati forrás megszerzésére.

A projekt témája

A projekt témája adott volt, hiszen még májusban a házi versíró-versenyünk reformját tervezgetve arra jutottunk az iskola kedvenc irodalomtanárával, hogy a következő évben krimiíró versenyt rendezünk. (A versenyek zsűrijének hagyományosan tagjai a könyvtárosok.)

A krimiíró verseny ötlete adta a projekt munkacímét is: *Születés és halál az irodalomban*, a projekt pedig azt a keretet nyújtotta, ami az ötlet megvalósításához kellett. Amint híre ment a készülő pályázatnak (pl. a kölcsönkért pályázatok okán), mint a kisgömböc duzzadni kezdett a projekt témaköre: egyre több pedagógus jelezte, hogy maga is szívesen beemelné munkájába a projekt témáját. Így lett a pályázat végleges címe: *Születés és halál a természetben, a történelemben, a művészetekben és a színpadon*.

Témaként szándékosan választottunk fogalmi ellentétpárt: ez tette lehetővé, hogy bárki bekap-

csolódhasson a maga szakterületével, hiszen a viselkedéskultúrától a biológián és a művészet-történeten át a sportversenyekig szinte bármi része lehetett a mi kis házi mozgalmunknak (sőt a marketing témakörben egy márka születése és halála téma is felmerült).

Az egyes tantárgyak a következőképpen kapcsolódtak a projekt témaköréhez:

Történelem: Kapcsolat az egyes korok emberképe, értékrendje és az adott kor emberének életminősége között.

Irodalom: Egyes korok halálképe (pl. az indiividuum megjelenése az irodalomban és félelme a haláltól).

Rajz: Hogyan tudjuk érzelmeinket mások számára láthatóvá tenni?

Földrajz: A jelenkor változó életkörülményei. Az egyes kontinensek különböző életszínvonala és azok okai.

Egészségtan: Van-e beleszólásunk saját életminőségünkbe?

Állampolgári ismeretek: Hogyan és miért változik a történelem során a születésről és a halálról alkotott társadalmi kép? Milyen kép él erről a mai emberben? Van-e különbség ma is az egyes kultúrák erről alkotott képe között?

Biológia: A születés és a halál biológiája. Az életnek a történelem során változó definíciója.

Művészettörténet: A születés és a halál motívumai, szimbólumai a különböző korok művészetében.

A projektév megvalósulása

– a könyvtár szerepe a gyakorlatban

A benyújtott pályázat sikere biztosította az iskolavezetés támogatását a projektévnek. A minél szélesebb nyilvánosság érdekében az iskola összes médiumát felhasználtuk: az iskolarádió, minden faliújság, szórólapok tömege és óriási (alkalmanként egyszer másfél méteres) plakátok is azt hirdették, hogy valami szokatlan veszi kezdetét az iskolában. Szándékosan választottunk figyelemfelkeltő és provokatív címet a projektnek. Hirdettük, hogy a pályamunkákat kötetbe szerkesztve közzétesszük, hogy egyet a sok bűnügyi történet közül a tanári színpad színpadra visz majd, és minden megszülető alkotás nyilvánosságot kap. Motiválta a leendő résztvevőket, hogy az érintett tantárgyakból a legkiválóbb alkotók jelest kaphattak.

Minden tudományterületen pályázatokat írtunk ki diákjaink számára – a kör időközben kibővült a könyvtárhasználat és a viselkedéskultúra témaköreivel. A beérkező pályamunkák sorsát mi, könyvtárostanárok egyengettük: a szövegek szerkesztése, a kötetek elkészítése (a pályázaton ehhez egy könyvkötőgépet kértünk), a munkákból kiállítás készítése, a kiállítások helyszínének biztosítása, sőt a színdarab megvalósítása is a mi feladatunk volt.

A tárgyiasult alkotások leltára a következő:
– négykötetnyi bűnügyi novella és kisfilm,
– egy-egy kötetnyi történelmi, biológiai, könyvtárhasználati és viselkedéskultúrával foglalkozó pályamunka,
– öt kiállítás (könyvtárhasználat, rajzkiállítások),
– tanári színdarab,
– a színdarab kellékei és díszlete,
– diák színjátszókör megalakítása és előadásai,
– ökolabirintus,
– előre nem várt eredmény volt, hogy megalakult az iskolai sakkegyesület,
– vetélkedők.

Leltárt lehet vonni mindazokból a kedvező – kézzel nem fogható – hozadékokból is, amelyeket a projekt hagyott az iskolában:

– elsősorban az idej, újabb projektév (*Ellentétek és hasonlóságok*),
– tanárokból és diákokból alakult és megmaradt alkotóközösség,
– mindaz a tudástartalom, amivel a diákjaink gazdagodtak,
– mindaz a didaktikai újítás és tapasztalat, amivel mi, pedagógusok gazdagodtunk munkánk során,
– beszélgetések és barátságok diákok és tanárok között,
– az olyan tabutémát feszegető beszélgetések, mint az öngyilkosság, vagy az olyan szokatlan programok, mint a Nemzeti Panteonba szervezett városismereti vetélkedő, mind-mind áttörték azt a burkot, ami tanár és diák között feszül,
– a projekt eseményei minden tantestületi értekezleten szóba kerültek, s nemcsak mi, de az érintett kollégák is hivatkoztak a könyvtár szerepére az újszerű program megvalósításában.

A pedagógiai projekt mindannyiunk gyakorlatában jelen van. Ha sikerül olyan mederbe te-

relni, ahol tudatosan alkalmazhatjuk módszereit, nagyon sok sikert és örömet hoz majd minden résztvevő számára!

Kovács Katalin
könyvtárostánár
Harsányi János Gazdasági Szakközépiskola
és Szakiskola

A „gyakorlat éve a fővárosban”: szakóra a könyvtárban

2006. október 18-án a XIII. kerületi Németh László Gimnázium és könyvtára vendégei voltunk. A két éve felújított iskola lenyűgözött bennünket ideális élettereivel, hangulatával. A három tanteremnyi, új bútorzattal berendezett, szakszerűen elrendezett, gazdag könyvtári állomány *M. Vörösmarti Ágnes* könyvtárostánárt és munkatársait dicséri.

Megilletődve vehettük szemügyre Németh László hagyatékát, amelyet könyvszekrényben őriznek: saját művei és kedves regényei találhatók itt.

Kovács Október vezetőtanár könyvtárhasználatra épülő biológiaórája során a könyvtárostánár és az informatikus kolléga segítségére is számíthatott. Példás együttműködésük alapozta meg az óra sikerét. Ez az együttműködés ugyanis egy hat éve tartó folyamat része: a diákok ez idő alatt váltak értő könyvtár-, könyv- és számítógép-használóvá.

A tizedik osztályban tartott óra a hormonális betegségek témakörét dolgozta fel. A 26 tanuló három-négy fős, önként alakított csoportokban gyűjtött a témához információt könyvek, folyóiratok, CD-ROM-ok és az internet segítségével. Néhányan a többiek által kiválasztott képeket kapták lencsevégre, voltak, akik ezt számítógépre vitték, s voltak, akik a gyűjtött anyag megszerkesztésére, a bemutatásra kerülő prezentáció végső megformálására vállalkoztak.

A feladat nagy önállóságot, együttműködést igényelt. A gyűjtőmunka során a diákok részben a könyvtárban, részben az informatikai teremben dolgoztak. A gyerekek örömmel kutakodtak a hagyományos és multimédiás információforrások között. Élvezték a szabad mozgással járó gyűjtőmunkát, a felfedezés örömét s a közös

munkát. Mindannyian aktívak, fegyelmezettek, kötelességtudóak voltak.

Végül a közel negyvenpercnyi csapatmunka eredményeként elkészült prezentációt hárman, egymást segítve, kiegészítve, bátorítva mutatták be.

A hormonális betegségekről összeállított prezentáció logikusan felépített, lényegre törő, de érdekességeket is felvillantó volt, és okosan megszerkesztett szóbeli magyarázattal egészítették ki. Igényes, színvonalas „mű” került ki az osztály keze alól. Reméljük a Németh László napra a kibővített változat elkészítéséhez is lesz kedvük.

Jó volt látni, hogy az örömmel végzett tanulás milyen hatékony lehet. Az önálló, illetve csoportos ismeretszerzés felszabadultabbá, oldottabbá tette a munkát. Olyan szakórát láthattunk, ahol a szaktárgy tanulása, a tanultak rendszerezése nem járt a kínok kínjával. A gyerekek előzetes tudására és kíváncsiságára építve a közös munka örömét is megélhették. Így az ismeretek újfajta rendszerezésén, megerősítésén túl az óra személyiségformáló jelentőségét is kiemelném.

Jó volt látni, hogy az összehangolt szaktanári munka eredményeként a diákok milyen kiválóan alkalmazzák a XXI. század technikai eszközeit a megszerzett tudás átadása során.

Bemutató órára szól a meghívónk, s egy élő szakmai, emberi közösségre leltünk Németh László szellemében. Köszönjük!

Illés Ibolya
könyvtárostánár
Csete Balázs Középiskola

Projekt módszer, kompetenciafejlesztés a Fővárosi Pedagógiai Intézetben

Immár hatodik esztendeje hirdeti meg minden év utolsó októberi hétfőjére az Iskolai Könyvtárak Világszervezete (IASL) az iskolai könyvtárak világnapját.

Ezen a napon valamilyen közös jelszó köré a világ minden táján rendezvényekkel kapcsolódnak a könyvtárostánárok. Hazánkban évek óta él ennek a hagyománya, amelynek mozgatója *Barta Ibolya* debreceni könyvtárostánár.

A Fővárosi Pedagógiai Intézet munkatársaként szerettem volna úgy készülni, hogy sok intézmény könyvtárát összekössem sok diák és felnőtt részvételével ezen a napon. A játék szervezéséhez már tavasszal hozzákezdünk *Terdik István, Suller Zoltán és Illyés Renáta* könyvtárostannal. Elsőként a fővárosi középiskolákat kerestük meg, hogy egy-egy diájkukat meghívjuk a fővárosi tékások klubjába, ahol évente két alkalommal az iskolai könyvtárak legnépesebb felhasználói körével, a diákokkal tekintjük át az iskolai könyvtárak helyzetét, tevékenységét. A májusi konferenciánkon beszéltük meg a diákokkal, hogy október 24. nevezetes nap kell, hogy legyen valamennyiünk számára.

Elgondolásom szerint ez a projekt mindenképpen kapcsolódott az év szlogenjéhez: „Olvas, tudd, tedd!”

A háromfordulós játék ezen alapult, és egyre távolodott a diákok kis könyvtárától. Az első két feladatsor a kézikönyvtár használatát igényelte a tanulóktól. A harmadik már a megszerzett tudáson alapult. Mindhárom forduló októberben zajlott, kapcsolódva a *Könyvtárak összefogása a társadalomért* rendezvénysorozathoz, a könyvtári hetekhez is.

A komplex játék első helyszíne a fővárosi iskolák könyvtára volt. Bármelyik diák részt vehetett benne, akinek kedve és lelkesedése elég a keresztrejtvény megfejtéséhez. Mint mindig, most is könyvtárostannár kollégáim lelkesedésén múlott, hányan is veselkednek neki a kutakodásnak. A feladatsort úgy állítottuk össze *Rónyai Tünde* könyvtárostannár-szaktanácsadó kolléganőmmel, hogy a kérdések kapcsolódjanak a fővároshoz, annak egy-egy nevezetes személyiségéhez, épületéhez. Hiszen a könyvtári információszerezés technikája gyakoroltatásának játékos formája minden ilyen vetélkedő. Több visszajelzésből tudtuk, hogy a játékba sokan kapcsolódtak be. A rejtvényt jól megfejtő diákok a szlogennel élve olvastak, aminek eredményeként információhoz jutottak, tehát megtudtak valamit: október 7-én a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) központi épületébe kell menniük, hogy megtudják a folytatást...

A második helyszín kiválasztásával szerettem volna kivinni az iskola falain kívülre a játékot, de egy újabb könyvtártípusba. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtára elegáns épületével, tartalmas gyűjteményé-

A Szépirok Társasága és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár közös rendezvényt szervezett 2007. március 5-én délután Körösi Zoltán *Milyen egy nő mell?* Hazánk szíve című könyvéről, az íróval Reményi József Tamás irodalomtörténész beszélgetett *A könyv utóélete* című sorozat keretében.

„Családrege is, szerelmi regény is. A Morvaországból Bajára telepedő Flaschner családnak és a Felvidékről Budapestre települő Weimand (később Vágó) Péter meg a Galiciából Magyarországra vándorló Orlik-családból való Orlik Ilona házasságának és gyerekeinek története keveredik. Egymást keresztező életek, sorsok gubancolódnak össze. A figurák sorsát a XIX. század közepétől máig követhetjük nyomon, közben háttérként ott van az egyéni életutak mögött a magyar történelem minden fontos eseménye, az első és a második világháború a vészkorszakkal együtt, az 1956-os forradalom és az 1989-es rendszerváltás. A családtörténetek és az egyes figurák élete nem lineárisan kerülnek elénk, viszont számos meghatározó motívum szövi át a történéseket. A szerző áttemel elbeszéléseket korábbi köteteiből is ide.”

vel és lelkes, segítőkész kollégáival várt miniket ezen a szombati napon. A játék feladatai ismétlődtek: a kézikönyvek segítségével fővárosi épületekről, személyekről tudtak meg újabb információkat a diákok. A FSZEK Központi Könyvtárának nagy olvasóterme olyan tág tér, amelybe több iskolai könyvtár beleférne. Erőt próbáló feladat eligazodni, tájékozódni – főként a kisebb gyermekeknek. Jól jött hát a segítség, sőt az internetes tájékozódás lehetősége is. Így az információs források szélesedtek.

A játék helyszínül választott könyvtárba a gyermekek gyakran nem könyvtárostannárukkal, hanem szülőkkel, nagyszülőkkel érkeztek. Így az októberi, világnapra készülődő játék hozadéka volt a szülő-gyermek-könyvtár kapcsolat erősítése is.

Természetesen ezen a helyszínen is voltak segítőttem: a tékás diákok Terdik István vezetésével, továbbá *Bacsó Ildikó* és *Rónyai Tünde* könyvtárostannár.

Aki ide eljött és jól megfejtette a feladatokat, az nem ment haza üres kézzel. A könyvtár apró

ajándékokkal kedveskedett, s valamennyiüknek átnyújtottam a meghívót az *iskolai könyvtárak világnapja* fővárosi rendezvényére.

A helyszínt természetesen a feladatokon keresztül már tudták a diákok: A Fővárosi Pedagógiai Intézet épületébe vártam őket. Ismét megélhették a tájékozódás gyakorlati hasznát, a könyvtári információszerzés használati értékét: ha valamit tudok, akkor már könnyű cselekedni, tenni.

Október 24. különleges napnak ígérkezett. Nyolcvan diákot és tanárát vártam az ünnepre újabb játékkal. A feladat alapötletét a Vas utca adta. Természetes volt, hogy a játék valamennyi helyszínen e téma körül forgott. Igyekeztem komplex, valamennyi szaktárgyat lefedő feladatsort készíteni. Ehhez azonban újabb társakra volt szükségem. A gyerekek tizenöt csoportban mérték össze tudásukat, leleményességüket, ezért a feladatokkal ennyi helyszínen várták őket a könyvtárostanárok és a Fővárosi Pedagógiai Intézet szakértői.

A magyar nyelv, irodalom, jog, történelem, sport, zene, szakmák, földrajz, idegen nyelv, képzőművészet, szövegértés, kémia, biológia, rajz mellett az informatikai tudásra is szükségük volt a versenyző, együtt játszó diákoknak. A csapatok összeállításánál arra törekedtem, hogy ne egy iskola azonos korosztályú s talán azonos érdeklődésű diákjai kerüljenek egy csoportba. Így igen heterogén, sokszínű és változatos életkorú diáksereg izgalmának zaja töltötte meg az épületet.

A játékosok valamennyi helyszínen világnapi zsetonokat gyűjthettek, amelyeket a végén természetesen összeszámláltunk.

A szervezésben a Tékás Klub tagjai segítettek ismét. Felelősséggel, önzetlenül – ők ugyanis nem számíthattak nyereményre. Jó volt meg tapasztalni ezt az érdek nélküli segítőkészséget. Fontosnak tartom, hogy a diákok ezt a fajta önzetlen együttgondolkodást és közös munkát megéljék. Fogadták a résztvevőket, rendezték a termeket, rakták az ajándékokat, készítették a vendéglátást, és mindezek után még a rendrakásban is segítettek.

„Olvass, tudd, tedd!” – szölte az idej jelmondat, s ennek szellemében a fővárosi iskolák könyvtárai egy hónapig a mindennapos munkájuk, a helyi rendezvények mellett e játék során is a figyelem középpontjába kerültek.

A részt vevő diákok megtapasztalhatták, hogy az információszerzés olyan ismeretekhez juttathatja őket, amelyek segítségével megélhették egy téma kapcsán a komplex ismeretszerzés adta örömet. Egy apró fém neve ezer lehetőséget adott arra, hogy megismerhessék a valóság komplexitásának élményét. Az együttgondolkodás, a kapcsolatteremtés internet adta lehetőségét jelentette a Vas megye székhelyén élő diákokkal, a Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium tanulóival létesített kapcsolat is.

Miközben diákjaink játszottak, úgy gondoltam, hogy kísérő, lelkesítő és egész évben fáradhatatlanul szolgáló tanáraik, a könyvtárostanárok számára egy kis időre szellemi megpihenést nyújthatna a zene, a kávé és némi pogácsa... *Liebhartd András* fiatal könyvtáros zenélt és beszélgetett a Café Bibliothecában, amely egy órányi kikapcsolódásra várta a fővárosi könyvtárostanárait.

Természetesen nemcsak a nyári élmények, a család, de a szakmai kérdések is előkerültek, és nagy örömmre nemigen kérdezték, mi történik a gyerekekkel. Sikerült kicsit oldani a hangulatot, hála zenészeinknek (mert időközben a Tékás Klub tagjai is csatlakoztak).

Az eredményhirdetésre soha nem látott létszámban gyűltünk össze az intézet előadótermében.

A díjak is kötődtek egyrészt az olvasáshoz, másrészt a játékhoz és a vashoz. A legjobbak a szombathelyi diákok meghívására kirándulást nyertek, hogy személyesen is találkozhassanak. A második és harmadik helyezettek a júniusi fővárosi olvasótáborra kaptak meghívót. Mindenki egy-egy VASEDÉNY ajándékkal, az Apáczai Kiadó pólóival és a világnapi emléklapocskával tért haza. A nap zárásaként közösen fogyasztottuk el a százhusz személyes muffin tortát.

A világnap alkalmat adott arra, hogy megköszönjem a fővárosi könyvtárostanárainak munkáját, amellyel a budapesti közoktatási intézményekben szolgálnak, *Celler Zuzsannának* (Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum) a gondoskodó odafigyelést, *Bondor Erikának* (Könyvtárostanárok Egyesülete) a szakmai segítséget.

A projekt hozadéka az az összefogás, amellyel diák, tanár, szakértő együtt gondolkodott, tett az olvasásért, az iskolai könyvtárakért. Köszönöm valamennyi résztvevőnek, intézményvezetőnek, hogy ezt lehetővé tette.

Hock Zsuzsanna

Egy könyvtárostánári pálya fordulatai

Munkát kerestem 2002 nyarán, így kerültem abba az iskolába, ahol a mai napig is dolgozom. Az igazgatónő megkérdezte tőlem, elvállalnám-e az iskola könyvtárának vezetését. Én azt mondtam, hogy olyat még nem csináltam. Ő azt válaszolta, nem baj, majd megtanulod.

Így kezdődött az az életszakasz, amelyet pedagógusi pályám egyik legszebb szakaszának látok. Nem gondoltam volna, hogy ez a feladat ennyi szépséget és örömet fog nekem adni.

Azt is éreztem, hogy sok tanulnivalóm van ezen a területen, így azonnal, még azon az őszen gyorsan beíratkoztam egy könyvtáros-asszisztensi tanfolyamra, amelyet a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hirdetett meg. Itt sok hasznos dolgot megtanultam, ami a könyvtár vezetésével, az adminisztrációval, az állomány gondozásával kapcsolatos. Valóban szükségem volt ezekre az ismeretekre, sokat segítettek abban, hogy átlássam a teendőimet és rendet teremtsék a könyvtárban.

Néhány kérdésben azonban, amelyek az iskolai könyvtár speciális helyzetéből és pedagógiai tennivalóiból fakadó kérdések, problémák, módszertani stratégiák, ez a tanfolyam, jellegénél fogva, nem tudott és nem is volt feladata választ adni. Ezeket a kérdéseimet egy kedves, a Veres Pálné Gimnáziumból – ahol érettségiztem annak idején – ismert könyvtárostánár kollégámnak tettem fel, aki olyan lelkesen és hozzáértően tanított meg arra, mit is jelent könyvtárosként tanítani, mit jelent könyvtárhasználati órákat, könyvtári szakórákat tartani, hogy úgy éreztem, most egy újabb egyetemi szak tudásanyagát adta át nekem. Magabiztossá váltam abban, mit is kell tennem a könyvtárhasználati órákon, tudtam, mire és miként kell megtanítanom az iskolámba, a könyvtáramba járó gyerekeket.

Konzultációinkon minden fontos kérdést végigbeszélgettünk, sőt elhívott egy kis csoportba is, ahol más könyvtárostánár kollégákkal együtt megbeszéljük a felmerülő problémákat. A Berzsényi Dániel Gimnázium könyvtárában látott vendégül minket *Bondor Erika*. Ezek a beszélgetések számomra szintén nagyon hasznosak voltak. Tovább fejlődött könyvtárostánári látásmódom, gyakorlatomat össze tudtam vetni más, a pályán tevékenykedő kollégákéval. Mindaddig tartott ez a konzultáció, amíg

A MATARKA adatbázis és szolgáltatás keretében magyar folyóiratok tartalomjegyzékeit dolgozza fel immár több mint húsz magyar könyvtár és folyóirat-szerkesztőség. Az adatok a szerzők és címek szavai szerint kereshetők, illetve a teljes tartalomjegyzékek böngészhetők.

Az adatbázis átlagosan havi tízezer címmel bővül, és ma már 510 folyóirat mintegy 375 ezer cikkcíme kereshető benne.

A cikkek körülbelül 15%-a, pillanatnyilag 54 ezer cikk teljes szöveggel, kattintással közvetlenül elérhető. A maradék 85% csak nyomtatásban található meg különböző könyvtárak raktárainak mélyén. Ezért a MATARKA február közepén beindította a cikkmásolat-küldő szolgáltatást, ami azt jelenti, hogy az érdeklődő felhasználó a kívánt cikk(ek)et a honlapon keresztül postán másolatként megrendelheti. (A másolat személyesen is átvehető az Országos Széchényi Könyvtárban, de ez inkább a budapestieknek ajánlható.)

A szolgáltatás igénybevételéhez a kérő személynek ki kell töltenie egy űrlapot saját adataival és el kell fogadnia a feltételeket. Miután kérését on-line elküldte – természetesen a kért cikkek listájával –, a matarka@uni-miskolc.hu automatikus értesítést kap és egy szintén automatikus megerősítést kérő e-mailt küld vissza a megadott e-mail címre.

Ha a felhasználó kérését valóban komolyan gondolta, akkor válaszolnia kell erre az e-mailre, amelyet most már nemcsak a MATARKA kap meg, hanem az Országos Széchényi Könyvtár Olvasó- és Tájékoztató Szolgálatának reprográfiai csoportja is, és ők térítés ellenében a kért cikket fénymásolatként vagy CD-n, postán utánvétellel elküldik.

(Forrás: *Katalist*, *Burmeister Erzsébet*)

Erikát megválasztották a Könyvtárostánárok Egyesületének elnökévé, s akkor már ideje nem maradt folytatni a megbeszéléseket.

Időközben *Hock Zsuzsa* is felkeresett levélben, és kérte, hogy vegyek részt a könyvtárostánárok etikai kódexének összeállításában. Ezt igazán nagy örömmel fogadtam. Szép munka volt, s emellett élmény volt a nagy tapasztalattal és tudással rendelkező kollégák emberi értékeinek közvetlen közelből való megismerése is. Ugyanakkor jól esett az a kollegiális hozzáállás, mellyel egyenrangú partnerként viszonyult Zsuzsa hozzám, aki a pedagógus pályán ugyan már hosszú időt, de a könyvtáros pályán még csak rövid múltat tudhattam a hátam mögött.

Úgy éreztem, hogy ez így nagyon szép lehetőség számomra, itt megtalálom pedagógus lé-

A Magyar Fürdőalmanachból: a pöstyéni fürdő a XIX. században. (Szemle rovatunk, 33. oldal)

tem kibontakozását, szépen ívelt pályám ezen a vonalon. Egészen a 2006-os őszi tanévkezdés idejéig. Akkor azonban hirtelen fordulat, mondhatom azt is, törés állt be ezen az íven...

Az történt ugyanis, hogy országos intézkedés nyomán iskolánkban is három személy leépítését kellett megvalósítani. Nagy gondban volt az iskolavezetés, kit küldjenek el, kinek mondják azt, hogy nem fér bele a finanszírozási keretbe. Bonyolította a helyzetet az is, hogy új igazgató került éppen akkor az iskola élére. Emiatt még nagyobb volt a bizonytalanság, az egész nyár ebben a homályban telt el. Több kollégámtól kaptam aggódó telefonokat, mit tudok a személyi döntésekről. Nem tudtam semmit. Amikor augusztus végén először kellett bemenni az iskolába, abban már reménykedni mertem, hogy talán nem én vagyok az egyike annak a háromnak, akit el kellett bocsátani. De arról még halvány sejtésem se volt, mit kell majd tennem. Mígnem az új igazgató és a helyettes sorra mindannyiunkat behívott az irodájába és megbeszéltek az új tanév beosztásait.

Amikor énrám került a sor, a következőket mondta nagy szeretettel – és ezt valóban így éreztem! – az igazgatóhelyettes: „Két kolléga is kifejezetten kérte, hogy légy olyan szíves te elvállalni az ő osztályukba járó napközis gyerekek délutáni tanulásának vezetését. Nem kell a teljes délutánt velük töltened, mert tudjuk, hogy a könyvtár is fontos a számodra, de kifejezetten kérték, hogy a tanulási idő alatt te foglalkozz a csoportjukkal. Nincs más, akire szívesebben bízna a gyerekeiket.”

S én elvállaltam ezt a feladatot. Tudtam, hogy nagy dilemma volt, mi legyen a könyvtárral. Az már a tavalyi esztendő vége felé is fel-felröppent (egyres, a könyvtárat kevésbé értékelő kollégák szájából), hogy legegyszerűbben még a könyvtárat lehetne nélkülözni. Azt is tudtam, hogy a kollégáim többsége tisztel, becsüli a munkámat, a hozzáállásomat, lelkiismeretességemet, talán személyemet is. Ezért sokat küzdöttem azért, hogy ne engem kelljen elküldeni a miniszteri rendelkezés kapcsán. Ez volt annak az ára, hogy ne kerüljek az utcára.

Most aztán – mivel átépítés miatt ebben a tanévben délelőtt egy osztály foglalja el a termet, délután pedig a napközis csoport van a könyvtárban – gyakorlatilag (kivéve másfél óra déli kölcsönzési időt) az iskolánk gyönyörű könyvtára ennek a csoportnak a „birtokává” vált. Ők valóban otthon érzik magukat, olyannyira, hogy másokat szinte be sem eresztenek a könyvtárba mondván, az az ő termük. A többiek nagyon ritkán nyitják ránk az ajtót, volt olyan, tavaly rendszeresen könyvtárba járó gyerekek, nem is kevés, aki novemberben mert először bekukkantani, mert azt hitte, az idén nem is működik a könyvtár. Bár ezt senki nem mondta, sőt hirdetem az iskolában, hogy délben mindenkivel szeretettel fogadok.

Megszűntek azonban a délutáni kutatómunkák, nagy bánatomra. Délelőtt nincs alkalom könyvtárhasználati órát tartani. Az ott tanuló negyedikeseket sajnálom minduntalan teremcsere-re kérni, mikor amúgy sem a saját termükben tanulnak. Pedig csak ez lehetne az egyetlen mód arra, hogy más osztályok bejuthassanak a könyvtárba. Ezt a lehetőséget egyébként használjuk, de csak akkor, ha a szaktanár kifejezetten kéri a könyvtári órát valamilyen speciális ismeretszerzés céljából. Mivel zárjam ezt a visszatekintést?

Megtanultam életem folyamán, hogy mindent el tudjak fogadni, tudjak bővelkedni és tudjak szűkölködni. Találjam meg a számomra kellemtelen helyzetek jó oldalait. Most annak örülök, hogy volt néhány esztendő, amikor tehettem azt, amit igazán élveztem, volt olyan életszakaszom, amiben örömet leltem. Szurkolok azokért, akik most kezdik a pályájukat és arra a gyönyörű útra teszik a lábukat, hogy gyermekeknek meg akarják mutatni, mennyi szépség és gyönyörűség van a teremtett világban, többek között a könyvekben leírva is. (L E)